

Startside>Dine rettigheder>Grundlæggende rettigheder>Hvor kan jeg få hjælp?>Glossar

Glossar

Hvis du er usikker på betydningen af et udtryk, der bruges i forbindelse med undersøgelsen af dine grundlæggende rettigheder, kan du se i dette glossar, hvor vi forklarer de mest anvendte udtryk.

Generelle rettighedsområder

Udtryk	Beskrivelse
Ret til at få en sag behandlet af en domstol eller et andet organ for at opnå en bindende afgørelse eller en erstatning	Dette område er relevant, hvis du ikke kan få adgang til retsvæsenet, hvis du er blevet behandlet uretfærdigt, hvis din sag med urette er foregået bag lukkede døre, hvis domstolen ikke er uafhængig, hvis sagsbehandlingstiden er urimelig, eller hvis du ikke har modtaget retshjælp eller juridisk bistand. Det omfatter også situationer, hvor en person behandles som skyldig, inden dette er blevet fastslået af en domstol, hvor en person anses for skyldig i at have foretaget en handling, der ikke er en lovovertrædelse, hvis en straf er for streng, eller hvis en person straffes to gange i en straffesag for den samme handling.
Forbrugerrettigheder	Dette område er for dig, hvis du udsættes for uretfærdig behandling, når du køber et produkt eller en tjeneste (herunder på internettet), eller når det, du har købt, ikke opfylder kravene. Det omfatter også spørgsmål, såsom urimelige kontraktvilkår, hvis du er blevet vildledt af reklamer, eller hvis dit rejseselskab er gået konkurs.
Miljørettigheder	Dette område er relevant, hvis miljøet omkring din bopæl ikke bevares eller beskyttes efter reglerne. Det omfatter også dig selv, hvis du påføres gener som følge af forurening, f.eks. dårlig luftkvalitet eller giftige kemikalier.
Rettigheder vedrørende tanke-, ytrings- og religionsfrihed	Dette område er for dig, hvis din frihed til meningsdannelse og til at modtage og formidle oplysninger og idéer, herunder online, begrænses. Det omfatter også aktiviteter, som f.eks. frihed til at skabe, udøve, distribuere eller udstille kunstværker.
Asyl- og immigrationsrettigheder	Dette område er relevant for personer, der forhindres i at søge asyl, eller som udsendes, udvises eller udleveres til et land, hvor der er en alvorlig risiko for at blive idømt dødsstraf eller udsat for tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende straf eller behandling.
Rettigheder vedrørende fri bevægelighed inden for EU	Dette område er for personer, der forhindres i at bevæge sig frit eller opholde sig inden for Den Europæiske Union med henblik på f.eks. at arbejde, studere, etablere en virksomhed eller ledsage et familiemedlem.
Ret til ikkeforskelsbehandling	Dette område er for personer, som forskelsbehandles på grund af deres køn, race eller etniske oprindelse, alder, handicap, seksuelle orientering (dvs. lesbiske, bøsser, biseksuelle, transpersoner og interseksuelle), religion eller tro eller andre grunde inden for f.eks. uddannelse, beskæftigelse, social sikring, sundhedspleje, adgang til varer og tjenesteydelser eller bolig. Det er også for ofre for hadforbrydelser – en strafbar handling, der er motiveret af racisme, fremmedhad eller religiøs intolerance eller af en persons faktiske eller opfattede handicap, seksuelle orientering eller kønsidentitet.
Rettigheder til beskyttelse af personoplysninger	Dette område har fokus på indsamling af, adgang til og anvendelse af personoplysninger (dvs. alt, hvad der identificerer dig, som f.eks. navn, telefonnummer, fødselsdato eller fotos), der foretages af andre (andre personer, virksomheder, offentlige myndigheder, regeringen, offentlige organer eller andre organer), herunder online. Det omfatter også uønsket direkte markedsføringsopkald eller -post.
Rettigheder vedrørende et menneskes ret til fysisk og mental integritet	Dette område er for dig, hvis du mishandles, frihedsberøves uden grund, tortureres eller er offer for umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, slaveri, tvangsarbejde eller menneskehandel. Det kan også være relevant, hvis f.eks. en pårørende er blevet dræbt.
Rettigheder til social og politisk deltagelse i samfundet	Dette område er for personer, der forhindres i at samles fredeligt, oprette et politisk parti eller slutte sig til fagforeninger eller andre foreninger. Det er også for personer, hvis ret til at stemme eller opstille som kandidat til et valg begrænses. Hvis nationale myndigheder nægter en person diplomatisk eller konsulær beskyttelse, er dette også omfattet.
Rettigheder vedrørende beskyttelse af privat- og familieleiv	Dette er for personer, der udsættes for indgreb i privat- eller familieleivs fred. Dette omfatter personlig identitet (f. eks. valg af navn, klædedragt og seksuel identitet), lægebehandling (skødesløs eller uden samtykke), forfølgelse (stalking), herunder på internettet, ubegrundet kropsvisitering eller optagelse af fingeraftryk foretaget af politiet, forhold mellem forældre og børn, forhold mellem dig og din partner (herunder partnerskab mellem to personer af samme køn), adoption osv. Det omfatter også situationer, hvor personer afskediges på grund af forhold vedrørende barsel og retten til betalt barselsorlov.
Ejendomsret	Dette område er for dig, hvis du forhindres i at få adgang til din ejendom som f.eks. jord, lejligheder, biler osv. Det gælder også, hvis du som forfatter eller opfinder ønsker at beskytte din frembringelse og opnå indtægt heraf. Dette kan vedrøre værker, der er omfattet af ophavsret, samt patenter, varemærker og originale forretningsmetoder og industriprocesser.
Rettigheder vedrørende god forvaltningsskik	Dette er for personer, der ønsker at rejse et spørgsmål om fejladministration, f.eks. hvis en sag ikke behandles upartisk, retfærdigt eller inden for en rimelig frist af et offentligt kontor, en lokal myndighed eller en anden offentlig institution.
Rettigheder på området for social sikring og social bistand, uddannelse, boliger og sundhedspleje	Dette område er for personer, der forhindres i at udnytte deres rettigheder til social sikring og social bistand, især som følge af barsel, sygdom, ulykke, arbejdsløshed eller alder. Området omfatter retten til adgang til almindelig lægehjælp og -behandling og til social bistand og boligstøtte, herunder økonomisk støtte. Det omfatter også problemer med at få adgang til obligatorisk uddannelse samt højere og videregående uddannelse, herunder universitets- og erhvervsuddannelse eller uddannelsesinstitutioners manglende respekt for forældrenes religiøse,

	filosofiske og pædagogiske overbevisning. Området omfatter desuden også problemer med adgang til generelle tjenester såsom posttjenester, telekommunikation eller transport.
Særligt sårbare gruppers rettigheder: handicappede, børn og ældre	Dette område er relevant for personer, der forhindres i at få adgang til sociale ydelser (som f.eks. invalidepension), eller hvis deltagelse i det sociale, kulturelle og politiske liv bringes i fare, fordi vedkommende er et barn eller en ældre, eller fordi vedkommende som medlem af en af følgende grupper ikke specifikt er beskyttet: børn, ældre eller handicappede.
Arbejdstageres rettigheder og rettigheder vedrørende selvstændig virksomhed og forretningsaktiviteter	Dette område er for dig, hvis du hindres i frit at vælge et job, i at arbejde eller i frit at etablere og drive en virksomhed. Det omfatter også retten til information og høring af arbejdstagerne i virksomheden, forhandlingsret og ret til kollektive skridt, retten til beskyttelse mod ubegrundet opsigelse og retten til retfærdige og rimelige arbejdsforhold. Det omfatter manglende beskyttelse af unge på arbejdspladsen og børnearbejde.

Rettigheder vedrørende et menneskes ret til fysisk og mental integritet

Udtryk	Beskrivelse
Den menneskelige værdighed	Du har ret til at blive behandlet retfærdigt og respektfuldt.
Ret til livet	Denne ret beskytter dig mod f.eks. overdreven fysisk magtanvendelse fra politiets side og dødsstraf.
Ret til respekt for menneskets integritet	Du har ret til at blive beskyttet mod fysisk eller psykiske skader og udnyttelse. Denne ret giver dig også beskyttelse mod operation uden dit samtykke og mod salg af dine organer. Den beskytter også mere generelt begrebet "menneskeheden" ved at forbyde kloning af mennesker eller indgreb i reproduktionen, som har til formål at forhindre visse sociale eller etniske grupper i at få børn.
Forbud mod tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf	Du har ret til at blive beskyttet mod tortur og anden behandling, som du udsættes for, velvidende at den er ydmygende, smertefuld eller krækende.
Forbud mod slaveri og tvangsarbejde	Du har ret til ikke at blive ejet eller kontrolleret af en anden person og til ikke at blive flyttet fra ét sted til et andet for at arbejde eller gøre andet mod din vilje.
Ret til frihed og sikkerhed	Du har ret til at blive beskyttet mod tilbageholdelse uden gyldig grund. Du må f.eks. kun fængsles, hvis du har begået en strafbar handling. Du må kun arresteres, hvis du mistænkes for at have begået en lovovertrædelse, og du bør ikke underkastes urimelig og hårdhændet kropsvisitering uden gyldig grund.

Ret til ikkeforskelsbehandling

Udtryk	Beskrivelse
Respekt for kulturel, religiøs og sproglig mangfoldighed	Denne ret sikrer den kulturelle, sproglige og religiøse mangfoldighed og giver dig mulighed for at deltage i og bidrage til denne mangfoldighed.
Forskelsbehandling/uretfærdig behandling på arbejdsmarkedet	Du må ikke behandles uretfærdigt eller anderledes på arbejdspladsen som følge af din race, alder, seksuelle orientering osv.
Forskelsbehandling/uretfærdig behandling på uddannelsesområdet	Du må ikke behandles uretfærdigt eller anderledes på uddannelsesområdet som følge af din race, alder, seksuelle orientering osv.
Forskelsbehandling/uretfærdig behandling med hensyn til bolig	Du må ikke behandles uretfærdigt eller anderledes, når du forsøger at finde en bolig eller leve i dit hjem, som følge af din race, alder, seksuelle orientering osv.
Forskelsbehandling/uretfærdig behandling med hensyn til social beskyttelse	Du må ikke behandles uretfærdigt eller anderledes, når du modtager sociale ydelser, som følge af din race, alder, seksuelle orientering osv.
Forskelsbehandling/uretfærdig behandling med hensyn til varer og tjenesteydelser	Du må ikke behandles uretfærdigt eller anderledes, når du forsøger at få adgang til varer og tjenesteydelser, som følge af din race, alder, seksuelle orientering osv.

Rettigheder vedrørende tanke-, ytrings- og religionsfrihed

Udtryk	Beskrivelse
Ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed	Du har ret til frit at udtrykke dine idéer (herunder din ideologi og moralske værdier) samt dine religiøse eller ikke-religiøse overbevisninger.
Ytrings- og informationsfrihed	Du har ret til at udtrykke og modtage forskellige idéer og oplysninger. Medierne har også frihed til at offentliggøre enhver oplysning, som ikke er falsk eller ærekrænkende.
Frihed for kunst og videnskab	Du har ret til at nyde, lære af og undersøge kulturelle værker samt videnskabelige undersøgelser. Hvis disse værker befinder sig i det offentlige domæne, eller de ikke er beskyttet af ophavsret, kan du dele dem offentligt.

Rettigheder til social og politisk deltagelse i samfundet

Udtryk	Beskrivelse
Forsamlings- og foreningsfrihed	Du har ret til at samles offentligt eller privat og indgå i en forening med andre til ethvert formål, såfremt dette formål er lovligt.
Stemmeret og valgbarhed	Du har ret til at deltage i ethvert valg, hvor du har stemmeret, og til at opstille som kandidat.
Ret til diplomatisk og konsular beskyttelse	Du har ret til at modtage beskyttelse fra dit lands ambassade eller konsulat.

Rettigheder vedrørende beskyttelse af privat- og familieliv

Udtryk	Beskrivelse
Ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin kommunikation.	Du har ret til beskyttelse mod ulovlig forstyrrelse af dit privat- og familieliv, herunder hjemme og i din kommunikation med andre (herunder online).
Ret til at indgå ægteskab og ret til at stifte familie	Du har ret til at indgå ægteskab med din partner og til at stifte familie.

Ret til at forene familieliv og arbejdsliv (ret til at være beskyttet mod afskedigelse på grund af graviditet og barsel samt ret til betalt barselsorlov og til forældreorlov efter et barns fødsel eller ved adoption af et barn)	Du har ret til at kunne forene dit familieliv og dit arbejdsliv, herunder ret til at være beskyttet mod uberettiget afskedigelse på grund af graviditet og barsel. Dette omfatter også din ret til betalt barselsorlov og til forældreorlov efter et barns fødsel eller ved adoption af et barn.
---	--

Arbejdstageres rettigheder og rettigheder vedrørende selvstændig virksomhed og forretningsaktiviteter

Udtryk	Beskrivelse
Erhvervsfrihed og ret til at arbejde	Du har ret til frit at vælge, hvor du erhvervsmæssigt vil udvikle dine evner, behov og ønsker.
Frihed til at oprette og drive egen virksomhed	Du har ret til at etablere en virksomhed uden yderligere begrænsninger end det, der følger af de sædvanlige formaliteter.
Ret til information og høring af arbejdstagerne i virksomheden	Du har ret til at modtage oplysninger om dine rettigheder på arbejdspladsen og til at blive hørt, hvis der sker ændringer i arbejdsforholdene, som påvirker dig direkte.
Forhandlingsret og ret til kollektive skridt	Du har ret til at handle kollektivt med andre på arbejdspladsen som et led i forhandlingen af kollektive overenskomster, arbejdsaftaler og andre tilknyttede forhandlinger, der påvirker dine forhold på arbejdspladsen. Denne ret giver dig også mulighed for at indlede kollektive aktioner som f.eks. strejker, protester og lignende aktioner.
Ret til arbejdsformidling	Du har ret til at få gratis adgang til arbejdsformidling og andre virksomheder, som kan hjælpe dig med at finde et job, der svarer til dine kvalifikationer og din erfaring.
Beskyttelse i tilfælde af ubegrundet opsigelse	Du har ret til beskyttelse mod opsigelse fra arbejdspladsen, som ikke er i overensstemmelse med den gældende arbejdsret.
Retfærdige og rimelige arbejdsforhold	Du har ret til arbejdsforhold, der opfylder standarderne for rimelighed og retfærdighed.
Forbud mod børnearbejde og beskyttelse af unge på arbejdspladsen	Du har ret til at blive beskyttet mod at blive sat i arbejde, hvis du er under den lovbestemte alder for at arbejde. Du har også ret til beskyttelse, hvis du har nået den lovbestemte alder for at arbejde.

Rettigheder på området for social sikring og social bistand, uddannelse, boliger og sundhedspleje

Udtryk	Beskrivelse
Ret til uddannelse	Du har ret til at få adgang til uddannelsesinstitutionerne.
Social sikring og social bistand	Du har ret til at få adgang til sociale sikringsordninger (herunder pension, erhvervsulykkesbeskyttelse og forskellige arbejdsløshedsydelse) og til andre sociale bistandsprogrammer.
Sundhedspleje	Du har ret til at få adgang til sundhedssystemerne.
Adgang til tjenester af almen økonomisk interesse	Du har ret til at få adgang til almene tjenester såsom energi, transport og vand.

Ret til at få en sag behandlet af en domstol eller et andet organ for at opnå en bindende afgørelse eller en erstatning

Udtryk	Beskrivelse
Adgang til effektive retsmidler og til en upartisk domstol	Du har ret til at få adgang til domstolsprøvelse eller andre muligheder for at gøre dine rettigheder gældende. Det forhold, at der findes en domstol, er ikke nok. Den skal anvendes til at træffe afgørelser, som gør en forskel på den situation, der er genstand for sagen. Domstole skal også være retfærdige, dvs. behandle dig og andre på lige vilkår og handle efter fastsatte regler.
Uskyldsfornodning og forsvarers rettigheder	Du har ret til at blive behandlet som uskyldig, indtil andet er bevist. Du har også ret til forsvar, hvis du anklages for en lovovertrædelse.
Legalitetsprincippet og princippet om proportionalitet mellem lovovertrædelse og straf	Du har ret til at blive beskyttet mod straf for en forbrydelse, der ikke er fastsat ved lov. Straf skal også stå i forhold til den lovovertrædelse, der er begået.
Ret til ikke at blive retsfulgt eller straffet to gange for samme lovovertrædelse	Du har ret til at blive beskyttet mod at blive retsfulgt eller straffet flere gange for samme lovovertrædelse.

Asyl- og immigrationsrettigheder

Udtryk	Beskrivelse
Asylret	Du har ret til at ansøge om asyl i et andet EU-land.
Beskyttelse i tilfælde af udsendelse, udvisning og udlevering	Du har ret til at blive beskyttet mod ulovlig udsendelse, udvisning og udlevering fra det land, hvor du har bopæl.

Særligt sårbare gruppers rettigheder: handicappede, børn og ældre

Udtryk	Beskrivelse
Børns rettigheder	Som barn har du ret til den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for din trivsel. Du har også ret til at blive hørt og til at få dine synspunkter taget i betragtning.
Handicappede	Du har ret til beskyttelse mod enhver indskrænkning af dine muligheder for at udøve dine øvrige rettigheder som følge af din psykiske eller fysiske tilstand.
Ældres rettigheder	Som ældre har du ret til et værdigt og uafhængigt liv og til at deltage i det sociale og kulturelle liv.

Årsager til forskelsbehandling

Udtryk	Beskrivelse
Køn	

	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling på grund af dit køn, f.eks. hvis du ikke forfremmes, fordi du er kvinde eller mand.
Race og etnisk oprindelse	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling på grund af din racemæssige eller etniske baggrund.
Alder	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling på grund af din alder.
Handicap	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling på grund af handicap.
Seksuel orientering	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling, fordi du er homoseksuel eller biseksuel.
Religion og tro	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling på grund af din religiøse, ateistiske eller agnostiske overbevisning.
Andre grunde	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling på grund af andre forhold end ovennævnte, f.eks. politisk tilhørsforhold, fysisk udseende osv.

Områder for forskelsbehandling

Udtryk	Beskrivelse
Uddannelse	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling med hensyn til adgang til uddannelse.
Beskæftigelse	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling med hensyn til adgang til beskæftigelse og arbejdsforhold.
Varer og tjenesteydelser	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling, når du køber varer eller anvender forskellige tjenesteydelser.
Boliger	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling med hensyn til adgang til at leje eller købe en bolig.
Andre områder	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling i forbindelse med andre forhold end ovennævnte, f.eks. sundhedspleje, medierne, sport, videnskab, politiske partier, civilsamfundsorganisationer osv.
Social beskyttelse	Disse rettigheder beskytter dig mod forskelsbehandling med hensyn til adgang til sociale sikringsordninger i forbindelse med sygdom, invaliditet, alder, arbejdsløshed osv.

Sidste opdatering: 26/10/2018

Denne side vedligeholdes af Europa-Kommissionen. Oplysningerne på denne side afspejler ikke nødvendigvis Europa-Kommissionens officielle holdning. Kommissionen påtager sig intet ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Der henvises til den juridiske meddelelse, for så vidt angår de regler om ophavsret, der gælder for EU-websiderne.